

Програм за полагање додатних испита за извођење наставе српског језика као нематерњег

Институција	Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет Нови Сад
Координатори	проф. др Душанка Звекић Душановић, проф. др Бранка Јакшић Провчи,
Аутори	проф. др Бранка Јакшић Провчи, проф. др Душанка Звекић Душановић
Реализатори	Наставници Филозофског факултета Одсека за српски језик и Одсека за српску књижевност
Општи циљеви	Филозофски факултет у Новом Саду реализује Програм за полагање додатних испита за извођење наставе српског језика као нематерњег. Програм је конципиран са циљем да полазници стекну темељна знања и компетенције за успешно обављање васпитно-образовног рада у школи у вези са овим наставним предметом. Програм је усклађен са Правилником о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника (<i>Службени гласник РС - Просветни гласник 11/2012</i>) у којем је прописано да васпитно-образовни рад везан за наставу српског језика као нематерњег могу да обављају лица која су за то стручно обучена на начин који овај Правилник прописује у складу са чланом чл. 2. став 10. и чл. 3. став 1. тачка 1. подтачка б), као и на основу важећег наставног плана и програма, који промовише културу, књижевност и српски језик.
Специфични циљеви	Савладаним програмом очекује се да ће полазници продубити знања, стећи потребне компетенције, добити уверење за успешно савладан програм за полагање додатних испита за извођење наставе српског језика као нематерњег и остварити 24 бода.
Садржај и активности	У циљу стицања додатних компетенција реализатори програма спровешће следеће активности: Методика са основама глотодидактике и Методика наставе српског језика као нематерњег, Методика наставе књижевности и српског језика,

	Теорија језика у контакту, Српски књижевни канон, одабрана поглавља, Српски језик у контакту са мађарским/ словачким/ русинским/ румунским.., Књижевне везе (српске са мађарском/ словачком/ русинском/ румунском...), Методичка пракса.
Циљна група	Сви дипломирани студенти односно сва лица која раде у васпитно образовним установама, а у току студија нису стекла потребне компетенције.
Услови уписа	Полазници могу да буду сви који испуњавају услове из Правилника о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника (<i>Службени гласник РС-Просветни гласник 11/2012</i>).
Трајање	Семинар се организује током целе године.
Година када ће започети реализација програма	2013.

Спецификација предмета

Назив предмета	Методика са основама глотодидактике и Методика наставе српског језика као нематерњег
Професори	проф. др Душанка Звекић-Душановић, доц. др Јасмина Дражић
Број ЕСПБ:	3

Циљ предмета

Упознавање са теоријским основама глотодидактике; упознавање са специфичностима, основним теоријским поставкама и достигнућима наставе српског као нематерњег језика, припрема за практичну примену стечених теоретских знања.

Исход предмета

Савладана основна знања из теорије глотодидактике; стечена знања о специфичностима, основним теоријским поставкама и достигнућима наставе српског као нематерњег језика; унапређена стручна компетенција, оспособљеност за примену стечених знања.

Садржај предмета

Појмови: матерњи и нематерњи језик (страни, други, језик средине). Билингвизам, мултилингвизам; бикултурализам, мултикултурализам. Настава матерњег и настава нематерњег језика: значај, циљ и задаци. Дидактика и методика: појам, предмет и задаци. Примењена лингвистика, глотодидактика, методика наставе језика: однос. Глотодидактички принципи. Чиниоци наставе. Приступ, метод, техника рада. Повезаност методике наставе нематерњег језика с другим наукама: лингвистика, психологија, педагогија, социолингвистика, психолингвистика, контрастивна анализа, дидактика.

Преглед историјата теорије и метода наставе страних (других) језика. Граматичко-преводна метода, природна метода, директна метода, структурализам у настави страних језика, аудио-лингвална метода, аудио-визуелна метода, комуникативни приступ.

Рецептивне (разумевање на слух, читање) и продуктивне (говор, писање) језичке делатности. Језичка грађа: акустичко-артикулациони оквир, граматика, лексика. Језичка и комуникативна компетенција. Учење/усвајање језика код деце и код одраслих.

Наставна средства: врсте, функција, примена.

Историјски преглед наставе српског као нематерњег језика. Српски као нематерњи језик у наставном плану и програму за основну и средњу школу: концепција, структура, циљеви и задаци. Фактори који утичу на наставу другог (српског) језика. Однос система матерњег и предметног језика. Етапе у учењу српског као

нематерњег језика. Изграђивање четири умења: разумевање на слух, говор, читање, писање. Усвајање акустичког оквира српског језика. Изграђивање вербалних способности на српском језику: језичке/граматичке вежбе, комуникативне вежбе. Типологија говорних вежби. Рад на богаћењу лексичког фонда. Улога граматике у настави. Анализа уџбеника за српски као нематерњи језик.

Литература

(изабране странице): Илић, Павле, *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси (Методика наставе)*, Нови Сад: Змај, 1998; Kremzer, Nikola, *Osnove metodike nastave nemačkog jezika*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1983; Николић, Милица, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1996; Petrović, Elvira, *Teorija nastave stranih jezika*, Zagreb: Školska knjiga, 1988; Prebeg-Vilke, Mirjana, *Uvod u glotodidaktiku*, Zagreb: Školska knjiga, 1978; Раичевић, Вучина, *Општа методика наставе словенских језика у инословенској средини*, Београд: Завод за уџбенике, 2007; Тоћанас-Миливојев, Душанка, *Методике у настави и учењу страног језика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1997; Vučo, Julijana, *Kako se učio jezik*, Beograd: Filološki fakultet, 2009; Zajednički evropski okvir za učenje, nastavu i ocjenjivanje jezika, Podgorica, 2002. Бурзан, Мирјана, *Методички приручник за наставу српскохрватског као језика друштвене средине*, Нови Сад: Педагошки завод Војводине, 1979; Звекић-Душановић, Душанка, Н. Добрић, *Приручник за наставнике српског као нематерњег језика уз уџбенике за 3. и 4. разред основне школе*. Београд: Завод за уџбенике, 2008; Звекић-Душановић, Душанка, Н. Добрић, *Приручник за наставнике српског као нематерњег језика уз уџбенике од 5. до 8. разреда основне школе са оријентационим распоредом градива*, Београд: Завод за уџбенике, 2010;

Оцена знања

усмени испит

Назив предмета	Теорија језика у контакту
Професори	проф. др Душанка Звекић-Душановић, доц. др Јасмина Дражић;
Број ЕСПБ	3
Циљ предмета	Упознавање с теоријом језика у контакту и овладавање њеним појмовно-терминолошким апаратом
Исход предмета	Усвојена основна знања о теорији језика у контакту. Овладаност њеним појмовно-терминолошким апаратом
Садржај предмета	<p>Историјат контактне лингвистике. Појмови: мешање језика (мешани језици), језичко (лингвистичко) посуђивање, језички контакти. Творци модерне теорије језика у контакту. Контакти језика: директни, индиректни контакти.</p> <p>Језичко посуђивање, језик давалац, језик прималац. Непосредно и посредно посуђивање. Процес адаптације: примарна и секундарна адаптација. Фонетско-фонолошка адаптација; морфолошка адаптација; синтаксичка адаптација. Интеграција.</p> <p>Интерференција. Типови језичке интерференције: међујезичка интерференција; интерференција примарно-секундарног смера; интерференција секундарно-примарног смера; очигледна и скривена интерференција (унутарјезичка аналогија); интерференција према језичком нивоу испољавања.</p> <p>Билингвизам: појам и типови. Билингвизам и когнитивни развој. Билингвизам и диглосија.</p> <p>Контрастивна проучавања језика: настанак, развој, основни појмови, циљеви, методе и технике. Области контрастивних проучавања: контрастивна анализа, теорија превођења, анализа грешака. Улога контрастивне анализе у проучавању језика у</p>

	контакту
Литература	(изабране странице): Bugarski, Ranko, <i>Jezici</i> , Beograd: Čigoja štampa, 1997; Đorđević, Radmila, <i>Uvod u kontrastiranje jezika (četvrto dopunjeno izdanje)</i> , Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, 2000; Genc, Lajoš, <i>Rana dvojezičnost i kognitivni razvoj</i> , Novi Sad: Filozofski fakultet u Novom Sadu - Zavod za izdavanje udžbenika, 1981; Prčić, Tvrtko, <i>Engleski u srpskom</i> , Novi Sad: Zmaj, 2005; Skutnab-Kangas, Tove, <i>Bilingvizam</i> , Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 1991; Filipović, Rudolf, <i>Teorija jezika u kontaktu, uvod u lingvistiku jezičkih dodira</i> , Zagreb: JAZU – Školska knjiga, 1986.
Оцена знања	усмени испит

Назив предмета	Методика наставе књижевности и српског језика
Професори	проф. др Бранка Јакшић Провчи, проф. др Оливера Радуловић, проф. др Гордана Штасни.
Број ЕСПБ	3
Циљ предмета	Упознавање са специфичностима, основним теоријским поставкама и достигнућима наставе српског језика, књижевних остварења и културне особености; припрема за практичну примену стечених теоретских знања.
Исход предмета	СТИЦАЊЕ знања о специфичностима, основним теоријским поставкама и достигнућима наставе српског језика; развијати стручне компетенције и њихову апликативну примену као вид стицања професорских умења и професионалних вештина.
Садржај предмета	Методологија наставне књижевности и методички системи

(аналитичко-интерпретативни, корелацијско-интеграцијски, интегративна настава, проблемска настава, учење путем откривања) аплицирани на књижевноуметничком делу; наставна средства, ИКТ у настави, планирање и програмирање наставног градива и улога наставника у наставном процесу (микро и макро план), типологија припремних и радних задатака и других видова увежбавања и обнављања знања; докимологија у настави српског језика и књижевности; наставна интерпретација књижевноуметничког текста. Типологија писмених вежби. Индивидуализација и диференцијација наставе. Мотивација као наставни поступак.

Литература

(изабране странице): Петровачки, Љиљана, Г. Штасни, *Методичке апликације, Планирање, програмирање и припремање наставе српског језика и књижевности*, Нови Сад: Филозофски факултет, 2008; Петровачки, Љиљана, Г. Штасни, *Методички системи у настави српског језика и књижевности*, Нови Сад: Филозофски факултет, 2010; Илић, Павле, *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси*, Нови Сад: Прометеј, 1997; Јакшић Провчи, Бранка, *Како приступити драмском делу, у: Тумачења књижевног дела и методика наставе II*, приредила Оливера Радуловић, Нови Сад: Филозофски факултет у Новом Саду/Орпхеус, 2009: 233-249; Вељко, Брборић, *Правопис српског језика у наставној пракси*, Београд, 2004.

Оцена знања

усмени/писмени испит

Назив предмета

Српски књижевни канон, одабрана поглавља

Професори

Радуловић В. Оливера

Број ЕСПБ

3

Циљ предмета	Упознавање са основама културе српског народа и његових књижевних репрезентата релевантних за наставно проучавање
Исход предмета	Мотивационо-интерпретативни приступ књижевноуметничким и другим текстовима, оспособљавање за различите нивое читања и разумевања текста
Садржај предмета	<p>Савладати језички систем и индивидуалну примену путем анализе текстова различитих жанровских поставки; мотивација, интерпретација, кораци ка активном доживљавању и разумевању текста, структурална схема појединих књижевноуметничких дела (тематска уланчавања, композициони проседеи, профилисање ликова, мисаони слој дела, стилска особеност...);</p> <p>Одабрани текстови аутора: Душан Васиљев, Војислав Илић, Владислав Петковић Дис, Добрица Ерић, Десанка Максимовић, Мирослав Антић, Стеван Раичковић, Милован Глишић, Јанко Веселиновић, Вељко Петровић, Стеван Сремац, Иво Андрић, Бранко Ћопић, Гроздана Олујић, Коста Трифковић, Вук Стефановић Караџић, народне приповетке, народне епске и лирске песме, шаљиве народне приче, приче о животињама.</p>
Литература	(изабране странице): Деретић, Јован, <i>Историја српске књижевности</i> , Београд: Нолит, 2003; Деретић, Јован, <i>Културна историја Срба</i> , Београд, 2005; Марија, Клеут, <i>Народна књижевност</i> , Нови Сад, 2000. или <i>Народна књижевност. Фрагменти скрипти</i> , Нови Сад, 2003; Слободан Ж, Марковић, <i>Записи о књижевности за децу</i> , Београд: Просветно педагошки завод, 1973; <i>Неговање српског језика и књижевности</i> , приредила Оливера Радуловић, Нови Сад: Филозофски факултет – Орпхеус, 2006; додатна литература везана је за тематску оријентацију.
Оцена знања	писмени испит

Назив предмета	Српски језик у контакту са мађарским (словачким/ русинским/ румунским...)
Професори	проф. др Душанка Звекић-Душановић
Број ЕСПБ	3
Циљ предмета	Усвајање основних знања о односу система српског и мађарског језика (и других). Оспособљавање студената за уочавање и тумачење резултата контакта двају језика.
Исход предмета	Усвојеност основних знања о односу система српског и мађарског језика. Оспособљеност за уочавање и тумачење резултата контакта двају језика.
Садржај предмета	<p>Теоријска настава: Основне типолошке карактеристике српског и мађарског језика. Флексија и аглутинација. Основе контрастивне граматике српског и мађарског језика: вокалски и консонантски систем, акценат, творба речи, врсте речи, категорија рода, категорија броја, категорија глаголског вида (аспекта), парадигма именских и глаголских речи, систем заменица, типологија предиката, реакција, синтагматика, конгруенција, реченични комплекс, имперсонална реченица, ред речи.</p> <p>Резултати контакта мађарског са српским језиком у изразу мађарско-српских билингвалних особа. Типичне манифестације интерференције примарно-секундарног смера на фонетском, морфолошком, синтаксичком и лексичко-семантичком нивоу у мађарско-српском двојезичју.</p> <p>Практична настава (вежбе): Анализа литературе. Уочавање и тумачење интерферентних појава у језику билингвалних говорника.</p>
Литература	(изабране странице): Burzan, Mirjana, <i>Interferencija u predikatu srpskohrvatske rečenice u jeziku učenika mađarske narodnosti</i> , Novi Sad: Filozofski fakultet u Novom Sadu, Institut za južnoslovenske

jezike, 1984; Deže, Laslo, *Tipološka razmatranja, Kontrastivna gramatika srpskohrvatskog i mađarskog jezika*, br. 1, Novi Sad: Institut za hungarologiju, 1971; Dezső, László, *Tipološka analiza hrvatskosrpske sintakse i njena usporedba sa sintaksom mađarskog jezika*, Budimpešta: Tankönyvkiadó, 1986; Mikeš, Melanija, Laslo Deže i Gordana Vuković, *Osnovna pitanja nominalne sintagme, Kontrastivna gramatika srpskohrvatskog i mađarskog jezika*, br. 2, Novi Sad: Institut za hungarologiju, 1972; Mikeš, Melanija i Ferenc Junger, *Rekcijski odnosi u glagolskoj sintagmi, Kontrastivna gramatika srpskohrvatskog i mađarskog jezika*, br. 5, Novi Sad: Institut za mađarski jezik, književnost i hungarološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, 1979; Vajda, Jožef, *Padežne mesne i vremenske konstrukcije, Kontrastivna gramatika srpskohrvatskog i mađarskog jezika*, br. 4, Novi Sad: Institut za mađarski jezik, književnost i hungarološka istraživanja Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, 1976; Часописи и зборници: *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, Контрастивна језичка истраживања, Примењена лингвистика, Сусрет култура, Језици и културе у времену и простору.*

Оцена знања

усмени испит

Назив предмета

Књижевне везе (српске са мађарском/ словачком/ русинском/ румунском...)

Професори

Ненин С. Миљивој

Број ЕСПБ

3

Циљ предмета

Оспособљавање за компаративно проучавање мањинских књижевности, постизање високог степена разумевања језика и култура које се развијају у истим (сличним) условима, овладавање релевантном литературом и оспособљеност да се стечено знање

	примени у анализи књижевних и културних процеса језика и култура које су у непосредном контакту.
Исход предмета	На основу овладаности релевантном литературом и обраде књижевних дела и појава, полазник треба да покаже способност за интегрални приступ проучавању мањинских књижевности.
Садржај предмета	Интертекстуално проучање књижевности народа у Подунављу; литература на језицима мањина у међуодносима са српском; од националне до мањинске, регионалне књижевности (и обратно).
Литература	(изабране странице): Деретић, Јован, <i>Историја српске књижевности</i> , Београд: Нолит, 2003; Деретић, Јован, <i>Културна историја Срба</i> , Београд, 2005; Бори, Имре, <i>Књижевност југословенских Мађара</i> , Нови Сад, 1979; Флора, Раду <i>Румунска књижевност у Војводин</i> , Нови Сад, 1976; Тамаш, Јулијан, <i>Русинска књижевност</i> , Нови Сад, 1984; Сели, Иштван, <i>Изабране студије</i> , Нови Сад, 1980; Кмећ, Јан, <i>Југословенско-словачке славистичке везе</i> , Нови Сад, 1987; Биљња, Владимир, <i>Русини у Војводини</i> , Нови Сад, 1987.
Оцена знања	писмени испит

Назив предмета	Методичка пракса
Професори	Проф. др Душанка Звекић-Душановић
Број ЕСПБ	6
Циљ предмета	Оспособљавање студената за успешно извођење наставе српског језика и књижевности као нематерњег у основним и средњим школама, да својим стручним и практичним знањима помажу

ученицима у освајању пуне језичке компетенције на српском као матерњем језику/нематерњем језику као и у разумевању и тумачењу свих видова текстова, посебно књижевноуметничких.

Исход предмета

Потпуно и ваљано остваривање циљева и васпитних, образовних и практичних задатака које наставни програми постављају пред наставу српског као нематерњег језика.

Садржај предмета

Полазник презентује своја теоретска и стручна знања као и методичке вештине у облику детаљно израђеног елабората за наставни час и његове адекватне примене.

Литература

(изабране странице): Бурзан, Мирјана, *Методички приручник за наставу српскохрватског као језика друштвене средине*, Нови Сад: Педагошки завод Војводине, 1979; Звекић-Душановић, Душанка, Н. Добрић, *Приручник за наставнике српског као нематерњег језика уз уџбенике од 5. до 8. разреда основне школе са оријентационим распоредом градива*, Београд: Завод за уџбенике, 2010; Звекић-Душановић, Душанка, Н. Добрић, *Приручник за наставнике српског као нематерњег језика уз уџбенике за 3. и 4. разред основне школе*, Београд: Завод за уџбенике, 2008; Илић, Павле, *Српски језик и књижевност у наставној теорији и пракси (Методика наставе)*, Нови Сад: Змај, 1998; Николић, Милија, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 1996; Петровачки, Љиљана, Штасни, Гордана, *Методичке апликације, Планирање, програмирање и припремање наставе српског језика и књижевности*, Нови Сад: Филозофски факултет, 2008; Петровачки, Љиљана, Штасни, Гордана, *Методички системи у настави српског језика и књижевности*, Нови Сад: Филозофски факултет, 2010; Петровачки, Љиљана, *Методичка истраживања у настави српског језика и књижевности*, Нови Сад: Филозофски факултет, 2008; Петровачки, Љиљана, *Синтакса у настави српског језика и књижевности*, Нови Сад: Змај, 2000; Штасни, Гордана, *Творба речи у настави српског језика*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2008.

Оцена знања

усмени испит